

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΟΠΛΑ (του Μιχαήλ Γκορμπατσώφ)

Αυτό τον μήνα κλείνουν 25 χρόνια από τότε που καθόμουν απέναντι από τον Ρόναλντ Ρίγκαν στο Ρέικιαβικ της Ισλανδίας για να διαπραγματευτούμε μια συμφωνία που θα μείωνε και τελικά θα απάλειφε ως το 2000 τα πυρηνικά οπλοστάσια των ΗΠΑ και της Σοβιετικής Ενωσης. Παρά τις διαφορές, ο Ρίγκαν κι εγώ είχαμε την ίδια ακράδαντη πεποίθηση ότι οι πολιτισμένες χώρες δεν πρέπει να αναδεικνύουν τόσο βάρβαρα όπλα σε κεντρικό άξονα της

άμυνάς τους. Αν και δεν πετύχαμε τις υψηλές μας προσδοκίες στο Ρέικιαβικ, η σύνοδος κορυφής θεωρήθηκε, σύμφωνα με τον Ρίγκαν, «μείζον σημείο καμπής στην προσπάθεια για να έναν ασφαλέστερο κόσμο».

Τα αμέσως επόμενα χρόνια θα καθορίσουν αν θα πραγματοποιηθεί το κοινό μας όνειρο να απαλλάξουμε τον κόσμο από τα πυρηνικά. Οι επικριτές παρουσιάζουν τον πυρηνικό αποπλισμό σαν μη ρεαλιστικό στην καλύτερη περίπτωση και σαν μια επικίνδυνη ουτοπία στην χειρότερη. Αναφέρουν την «μακρά ειρήνη» του ψυχρού πολέμου ως απόδειξη ότι η πυρηνική αποτροπή αποτελεί τον μοναδικό τρόπο για να αποφευχθεί ένας μεγάλος πόλεμος.

Ως υπεύθυνος γι' αυτά τα όπλα κάποτε, διαφωνώ κάθετα. Η πυρηνική αποτροπή ήταν πάντα ένας σκληρός και εύθραυστος εγγυητής της ειρήνης. Με το να μην προτείνουν ένα σχέδιο για τον πυρηνικό αποπλισμό, οι ΗΠΑ, η Ρωσία και οι λοιπές πυρηνικές δυνάμεις προωθούν μέσω της αδράνειας ένα μέλλον στο οποίο θα γίνει αναπόφευκτα χρήση πυρηνικών όπλων. Πρέπει να προλάβουμε την καταστροφή.

Η πυρηνική αποτροπή γίνεται λιγότερο αξιόπιστη και πιο επικίνδυνη όσο αυξάνεται ο αριθμός των πυρηνικών κρατών. Μόνο ένα σοβαρό πρόγραμμα παγκόσμιου πυρηνικού αφοπλισμού μπορεί να παράσχει την ασφάλεια και αξιοπιστία που απαιτούνται προκειμένου να οικοδομηθεί μια παγκόσμια συναίνεση ότι η πυρηνική αποτροπή είναι ένα νεκρό δόγμα. Δεν μπορούμε πλέον να αντέξουμε, πολιτικά ή οικονομικά, το παρόν σύστημα που κάνει διακρίσεις μεταξύ πυρηνικών «εχόντων» και «μη».

Το Ρέικιαβικ απέδειξε ότι η τόλμη επιβραβεύεται. Οι συνθήκες κάθε άλλο παρά ευνοϊκές για συμφωνία αφοπλισμού ήταν το 1986. Πριν ηγηθώ της Σοβιετικής Ένωσης το 1985, οι σχέσεις ανάμεσα στις υπερδυνάμεις του ψυχρού πολέμου βρίσκονταν στο χειρότερό τους σημείο. Όμως ο Ρίγκαν κι εγώ κατορθώσαμε να γεμίσουμε μια δεξαμενή παραγωγικού πνεύματος μέσω των συνεχών επαφών πρόσωπο με πρόσωπο.

Αυτό που λείπει σήμερα είναι ηγέτες με τόλμη και όραμα για να οικοδομήσουν την εμπιστοσύνη που χρειάζεται προκειμένου να επανέλθει ο πυρηνικός αφοπλισμός στο επίκεντρο. Οι οικονομικοί περιορισμοί και το Τσερνομπίλ μας ώθησαν να δράσουμε. Γιατί η Μεγάλη Υφεση και το καταστροφικό ατύχημα στο Φουκουσίμα Νταΐτσι της Ιαπωνίας δεν πυροδότησαν την ίδια αντίδραση σήμερα;

Ο κόσμος μας παραμένει υπερβολικά στρατιωτικοποιημένος. Στο σημερινό οικονομικό κλίμα, τα πυρηνικά όπλα έχουν γίνει μισητές φαγάνες χρημάτων. Αν, όπως όλα δείχνουν, τα οικονομικά προβλήματα συνεχιστούν, οι ΗΠΑ, η Ρωσία και άλλες πυρηνικές δυνάμεις πρέπει να αδράξουν την ευκαιρία για να προωθήσουν πολυμερείς μειώσεις εξοπλισμών μέσω νέων ή υπαρχόντων καναλιών, όπως η Διάσκεψη του ΟΗΕ για τον Αφοπλισμό. Οι διαβουλεύσεις αυτές θα παράξουν περισσότερη ασφάλεια με λιγότερα χρήματα.

Όμως και η συσσώρευση συμβατικών στρατιωτικών δυνάμεων _ που οφείλεται στην τεράστια στρατιωτική ισχύ που αναπτύσσουν παγκοσμίως οι ΗΠΑ _ πρέπει επίσης να αντιμετωπιστεί. Την ώρα

που προωθούμε την συμφωνία για τις Συμβατικές Δυνάμεις στην Ευρώπη (CFE), πρέπει να εξετάσουμε σοβαρά το ενδεχόμενο να μειώσουμε το βάρος των στρατιωτικών προϋπολογισμών και δυνάμεων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ο αμερικανός πρόεδρος Τζον Φ. Κένεντι είχε προειδοποιήσει κάποτε ότι «κάθε άντρας, γυναίκα και παιδί ζει υπό μια δαμόκλειο πυρηνική σπάθη που κρέμεται από την πιο λεπτή κλωστή, ικανή να σπάσει ανά πάσα στιγμή». Για περισσότερα από 50 χρόνια, η ανθρωπότητα παρακολουθεί επιφυλακτικά αυτό το θανατηφόρο εκκρεμές ενώ οι αρχηγοί κρατών διαβουλεύονται πώς να επιδιορθώσουν τις φθαρμένες χορδές του.

Το παράδειγμα του Ρέικιαβικ πρέπει να μας υπενθυμίσει ότι τα παυσίπονα δεν είναι αρκετά. Οι προσπάθειές μας πριν από 25 χρόνια θα δικαιωθούν μόνο όταν η Βόμβα καταλήξει δίπλα στις χειροπέδες των δουλεμπόρων και το αέριο μουστάρδας του Α' Παγκοσμίου Πολέμου στο μουσείο της αγριότητας του παρελθόντος.

Ο Μιχαήλ Γκορματσόφ είναι πρώην πρόεδρος της ΕΣΣΔ και ιδρυτής της Green Cross International, μιας μη κερδοσκοπικής οργάνωσης που ασχολείται με την αντιμετώπιση προκλήσεων όπως η παγκόσμια ασφάλεια, η εξάλειψη της φτώχειας και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος

Πηγή: Το Βήμα – Project Syndicate

Φωτό: wikimedia